

La màfia s'acosta

Sis detencions de mafiosos italians al Principat en sis mesos i, els darrers anys, diverses operacions contra organitzacions criminals dels països de l'est a les Illes, el País Valencià i Catalunya, l'última de les quals la setmana passada. Entrevistem Francesco Forgione, president de la comissió parlamentària antimàfia durant dos anys, que alerta que la 'Ndrangheta, la màfia calabresa, ja és aquí per a tractar amb les màfies colombianes de la cocaïna. I José Sanmartín, polític de la Universitat d'Alacant i expert en crim organitzat, avisa que som "un forat negre en la seguretat d'occident".

Ho han advertit Roberto Saviano (autor de 'Gomorra'), Francesco Forgione (autor de "Ndrangheta") i Eurojust: les màfies italianes operen al nostre país i ho fan, sobretot, d'acord amb unes altres organitzacions del crim organitzat que es dediquen principalment al tràfic de droga, especialment les sud-americanes, tot i que també n'hi ha dels països de l'est i del nord d'Àfrica.

Coses Nostres

En sis mesos, a Catalunya han detingut cinc membres de la Camorra i un de la màfia calabresa, la 'Ndrangheta. Els diversos cossos de la policia relativitzen molt les alertes que han llançat el periodista Roberto Saviano i l'ex-president de la comissió parlamentària antimàfia a Itàlia, Francesco Forgione. El primer va qualificar el nostre litoral de *la Costa Nostra* per la presència que, segons ell, hi tenen les organitzacions mafioses italianes. El segon ha declarat a EL TEMPS que la detenció d'Ettore Facchinetti a Caldes de Montbui (Vallès Oriental), el 5 de març passat, "és la darrera demostració que les famílies de la 'Ndrangheta, a Europa, després d'Alemanya, han triat l'estat espanyol per reinvertir els diners en l'economia legal i que, per controlar les rutes de la droga, tot passa per la península Ibèrica" (vegeu entrevista a les pàg. 14 i 15).

Els cossos policíacs no donen gaire crèdit als advertiments dels italians. La policia nacional espanyola s'ha negat a donar cap informació a EL TEMPS sobre crim organitzat al País Valencià, Catalunya o les illes Balears, i els responsables de comunicació del cos declaren només que "el que volen aquests senyors és vendre llibres". Els mossos d'esquadra asseguren que no hi ha proves que hi hagi operacions de neteja de capital de màfies italianes al Principat. Una altra cosa és la presència de grups de crim organitzat a Catalunya. Segons l'inspector Monteys, sots-cap de la divisió d'investigació criminal dels mossos, hi ha grups provinents de Sud-amèrica i dedicats al tràfic de cocaïna –"colombians, sobretot, però

també veneçolans, peruans i bolivians"; uns altres provinents dels països de l'est i especialitzats en delictes sobre el patrimoni (robatoris) i tràfic d'éssers humans –"sobretot albanokosovars i romanesos"; i també marroquins, centrats en el tràfic d'haixix. Lògicament, destaca Monteys, aquests grups no són formats exclusivament per estrangers d'aquestes nacionalitats, sinó que tenen, tots, "ciutadans espanyols" a les seues nòmies, delinqüents que els connecten amb les xarxes criminals locals.

Monteys explica que l'any 2008 es van desarticlar una vintena de grups d'aquesta mena a Catalunya. En nombre, encapçalen la llista de grups desarticulats l'any passat aquells que es dediquen als robatoris; després hi ha els de tràfic de droga; i, finalment, els de tràfic d'éssers humans.

Els mossos no donen cap informació sobre el nombre de grups que ara mateix s'investiguen amb relació al crim organitzat.

Coses nostres. Pel que fa al crim organitzat procedent d'Itàlia, l'inspector Monteys diferencia dues menes de mafiosos detinguts al nostre país: "Uns que són aquí per cometre fets delictius i uns altres que són instal·lats aquí –i poden controlar la seva organització o no–, però no cometem cap fet delictiu al nostre territori, sinó que hi són perquè s'amaguen de la justícia del seu país, que els cerca per algun delicte concret. És el cas dels membres de la Camorra detinguts a Catalunya. La majoria són perseguits a Itàlia, per assassinat o pel que sigui, i nosaltres els detenim per aquest fet d'origen, tot i que potser aquí

no delinqueixen. Precisament perquè no delinqueixen són difícils de detectar. Si ho aconseguim és per la feina de policia de proximitat, amb el patrullatge, parlant amb els veïns i escoltant-ne les denúncies."

Un cas del *mafios retirat* és, per exemple, el de Pietro M., un membre de la Camorra de 50 anys que els mossos van detenir fa poc més d'un mes, l'11 de febrer del 2009, a Pineda de Mar (Maresme). La policia italiana el cercava per dos homicidis comesos el 1994, a més de diverses acusacions per tràfic de droga i associació i pertinença a organització criminal. Després de les detencions, la policia mirà d'esbrinar si els presumptes mafiosos controlaven part de l'organització des de casa seva, netejaven capital o simplement vivien d'incògnit a conseqüència de la persecució de la policia.

Quatre membres més de la Camorra han estat detinguts al Principat aquests darrers sis mesos: Salvatore Zazo, de 52 anys, detingut per la policia nacional espanyola a prop de la Sagrada Família de Barcelona el 17 de gener proppassat; Raffaele Laurenti, de 31 anys, arrestat per la guàrdia civil el 9 de setembre, després de ser localitzat al seu pis del carrer de Calàbria de Barcelona; Mario Santafede, de 55 anys, que la policia nacional espanyola va fer pres el 19 de setembre del 2008, també a Barcelona; i Patrizio Bosti, de 49 anys, agafat *in fraganti* en plena mariscada, l'agost passat, a Platja d'Aro (Baix Empordà): aquesta darrera captura –cronològicament, la primera– és potser la més important de totes, perquè Bosti era un dels trenta criminals més buscats d'Itàlia i era considerat l'hereu de la família Contini-Bosti –el nou cap d'aquest clan des que, el 2007, fou empresonat Edoardo Contini.

Tampoc no sembla tan estrany que Roberto Saviano, autor del retrat de

Un policia alemany mostra 26 quilos de cocaïna comissats a un home italià a Alemanya, el mes passat.

La llegenda catalana de la màfia

Les tres principals màfies italianes, la Cosa Nostra siciliana, la Camorra napolitana i, més vivament, la 'Ndrangheta calabresa, comparteixen una explicació mítica que n'atribueix l'origen històric a tres cavallers catalans, de noms Osso, Mastrosso i Carcagnosso. Diuen que tots tres van fugir de les costes catalanes cap al segle XV (en segons quines fonts és encara abans i, en segons quines altres, més tard), després d'haver venjat una germana deshonrada amb la mort del culpable, i que van anar a parar a l'illa de Favignana, molt a prop de Sicília, on van viure 29 anys amagats en una cova. Després d'aquest període d'aïllament, es van dividir: Osso va anar a Nàpols, on fundà la Camorra; Mastrosso cap a Palerm (Sicília), on formà Cosa Nostra; i Carcagnosso va fer cap a les muntanyes calabreses, on donà vida a la 'Ndrangheta. Només la 'Ndrangheta conserva aquest relat mític per a explicar el naixement de totes tres organitzacions (vegeu entrevista a Francesco Forgione a les pàg. 14 i 15) i la fa servir encara als seus ritus d'iniciació —on també es cremen estampetes de sants, prèviament tacades amb la sang del nou membre, com fa també Cosa Nostra.

Els mafiosos, si més no els de la 'Ndrangheta, relacionen directament aquesta història amb la prohibició explícita de no matar dones ni nens. Els *homes d'honor* juren al ritu d'iniciació —i, a les seues confessions, així ho declaren una vegada i una altra— no assassinar mai ni mares ni xiquets, però la història del segle XX és plena d'excepcions.

la Camorra que ha tingut tant d'èxit (*Gomorra*, Ed. Empúries, 2007), diga que la màfia napolitana és ben present a l'estat espanyol i rebatege el litoral mediterrani com *la Costa Nostra*.

Màfies de sol i platja. Vivim en un paradís per a les màfies? L'inspector Monteys respon: "Paradís, no. Però la nostra manera de viure és més semblant a la dels italians, i l'idioma, el clima i la costa també. Si revisem els membres de màfies italianes que han estat detinguts a l'estat espanyol els darrers anys, veiem que tots vivien a la costa perquè són zones turístiques, on un ciutadà estranger passa desapercebut, on el clima és agradable i hi ha una proximitat al país d'origen i també a la frontera. I, si es dediquen al tràfic de droga, és a la costa on hi ha ports. No tots vindran només per amagar-se, n'hi ha que vénen i porten la seva organització i la controlen d'aquí estant. A més a més, viure al litoral també els ofereix la possibilitat de tornar al seu país per mar,

“Per a un cap mafiós és més útil de portar els seus diners cap ací”

Francesco Forgione (Calàbria, 1960), autor d'un estudi sobre la màfia calabresa, “Ndrangheta” (Ed. Destino, 2008), i president de la comissió parlamentària antimàfia d'Itàlia entre el 2006 i el 2008, ha respost sis qüestions plantejades per EL TEMPS.

—Quina importància tenen Catalunya, el País Valencià i les Balears per a la ‘Ndrangheta?

—Tot el territori de l'estat espanyol, però sobretot les zones turístiques i les illes, interessen a la ‘Ndrangheta. En concret, l'estat espanyol té una doble funció per a aquesta organització: d'una banda, és la porta d'accés de la cocaïna des de Sud-amèrica i l'Àfrica i, d'una altra, ofereix la possibilitat de reinvertir el capital i de netejar els diners. Juntament amb Alemanya, l'estat espanyol és el país més important per al cap de la ‘Ndrangheta a Europa.

—El 5 de març la policia espanyola va detenir a Caldes de Montbui un membre de la ‘Ndrangheta: Ettore Facchinetti. És un membre destacat de la màfia calabresa, Facchinetti?

—La detenció recent de Facchinetti és molt important. Primer de tot perquè parlem d'un home de la confiança d'una de les famílies més importants de la màfia de Calàbria, la d'Alvaro di Sinopoi. Es tracta d'una família amb una forta projecció internacional en el tràfic de cocaïna amb Sud-amèrica, i amb els països de l'est d'Europa. Segon, perquè aquesta detenció, a Barcelona, és la darrera demostració que les famílies de la ‘Ndrangheta, a Europa, després d'Alemanya, han triat l'estat espanyol per reinvertir els diners en l'economia legal i que, per controlar les rutes de

la droga, tot passa per la península Ibèrica. Aquesta detenció demostra també com és de necessari un espai jurídic comú europeu. Per exemple, sense l'ordre europea de detenció, no s'hauria pogut arrestar Facchinetti. Ara bé, amb això no n'hi ha prou, s'ha d'intervenir també sobre el patrimoni i els moviments financers.

—Per què els membres de la ‘Ndrangheta poden viure còmodament ací?

—El cap de la ‘Ndrangheta troba interessant l'estat espanyol perquè, els darrers anys, s'ha desenvolupat molt de pressa i perquè l'aparell judicial espanyol, pel que fa a les organitzacions criminals, no disposa dels mateixos instruments que el sistema italià, sobretot amb relació a la neteja de capital i la intervenció i el bloqueig dels comptes del capital mafiós. Per a un cap mafiós és més útil de portar els diners cap ací, i invertir-los en l'especulació immobiliària, en centres comercials, en residències turístiques. Ell sap que, si un jutge italià dicta una ordre per a intervenir els comptes dipositats al vostre país, és molt difícil que un jutge espanyol s'avingui a complir aquesta disposició.

Manca una normativa comuna europea i un dret penal mínim d'abast supranacional. I això, malgrat les passes fetes per la nostra policia i per la Interpol.

—A Barcelona, en sis mesos, han estat detinguts quatre membres de la Camorra (Salvatore Zazo, Mario Santafede, Carmine Rispoli, Raffaele Amato). Poden tenir relació amb la ‘Ndrangheta?

—Hi ha relacions entre els homes de la ‘Ndrangheta i els de la Camorra, també a l'estat espanyol. Aquests relacions es basen en tràfic de droga. Així mateix hi ha comunicació entre els caps de la ‘Ndrangheta i els criminals espanyols. Però la ‘Ndrangheta se sol moure de manera autònoma i això li ha donat força, perquè a la base de la seua estructura no hi ha penedits, cosa que la fa una organització impermeable a l'acció de la justícia.

cosa que segurament presenta menys risc per a ells.”

El periodista Joan Queralt, autor de *Cronicas mafiosas. Sicilia 1985-2005* (Ed. Cahoba, 2005), coincideix en l'atractiu de les costes dels Països Catalans, concretament per a les màfies italianes: “Aquí paguem la proximitat geogràfica, el fet de ser un país turístic i alhora un enclavament internacional de tràfic de droga, on hi ha totes les màfies criminals del món. Aquí la presència d'estrangers no aixeca sospites. Aquests

darrers 25 anys, la vinguda de mafiosos ha estat afavorida per la situació econòmica, el *boom* immobiliari, la permissivitat, la poca rigidesa del sistema bancari espanyol i la proximitat a Gibraltar i al Marroc —un dels grans productors d'haixix, que és un bon segment de negoci. La policia espanyola pot ser conscient de la presència d'un mafiós, però si ningú no el reclama, no hi té res a fer. Ara hi ha hagut moltíssims congressos per a coordinar la política de tots els països, perquè els mafiosos s'hi

senten bé, a l'estranger. Amb les noves tecnologies poden gestionar fàcilment inversions i moviments de calés.”

Queralt també divideix els mafiosos establerts a l'eix mediterrani en dos tipus, segons els factors que n'han decidit l'arribada a casa nostra: “D'una banda, hi ha els qui, per conflictes interns amb l'organització [Cosa Nostra], corrien perill i fugien o els qui fugen de l'acció repressiva de l'estat: buscaven una geografia propera, com la nostra; i, d'una altra banda, els qui han vingut

—Quina és la llegenda dels cavallers catalano-aragonesos Osso, Mastrosso i Carcagnosso?

—La llegenda d'Osso, Mastrosso i Carcagnosso, en la construcció cultural i simbòlica de la 'Ndrangheta, pot semblar un aspecte folklòric més que no un fet real. Les màfies tenen la necessitat de crear una mitologia i una escala de valors pròpies, la seua raó de ser, tot construït sobre la base de la força, la virtut i l'honor. Aquests tres cavallers representen aquests valors. Van matar a qui havia violat l'honor de la seua família —els havia violat una germana— i

van haver de fugir del regne cap a les grutes d'una petita illa entre Sicília i Tunísia, l'illa de Favignana. Al cap de trenta anys, Osso va a Nàpols i funda la Camorra, Mastrosso va a Palermo i funda la Cosa Nostra i Carcagnosso va a les muntanyes calabreses a fundar la 'Ndrangheta.

Segurament el lligam entre aquesta llegenda i les primeres formes d'organització criminals —avui en diríem màfia— rau en el període de dominació espanyola. Per exemple, la llegenda parla de les grutes de Favignana, que té un subsòl ple de caveres perquè era una gran mina, però a Favignana hi ha també una fortalesa i un castell aragonès que durant segles fou una presó impenetrable. Probablement és més versemblant que la llegenda nasquera al caliu dels malvats de les presons aragoneses.

—La comparteixen la 'Ndrangheta, la Cosa nostra i la Camorra?

—La cosa interessant és que només en la mitologia de la 'Ndrangheta apareixen les tres màfies, i això té l'arrel en el període de dominació espanyola i en els lligams culturals establerts sobre l'honor cavalleresc, els homes virtuoses i el secretisme.

La màfia siciliana també té la pròpia llegenda, la de la societat dels Beati Paoli, que coincideix amb el període de la dominació espanyola de Sicília, però en aquesta no hi apareixen més màfies.

—Quin origen té aquesta llegenda? I quina funció fa?

—L'empremta mitològica, el ritu de l'afiliació amb la imatge sagrada que s'ha de cremar després de ser tacada de sang del nou afiliat, el reclam a la religió i a Déu —en una mena de necessitat de transcendència i de reconeixement d'una justícia que exclou la terrenal—, continua tenint un paper fonamental i fa perviure aquest binomi, arcaic-modern, que és una resposta a la necessitat d'identitat que té la màfia, com qualsevol organització secreta.

Si no, no s'entén per què abans de la matança de Duisburg, al restaurant Da Bruno, al cor d'Alemanya, es va consumir justament un d'aquests ritus arcaics d'afiliació d'un jove "home d'honor", que, poques hores després, fou assassinat.

a establir-s'hi, a fer inversions, a internacionalitzar els negocis de la família. Per a invertir sempre els han agradat les Balears, per exemple."

De fet, la presència de Cosa Nostra a l'estat espanyol no és nova. "Com totes les grans organitzacions criminals —explica Queralt—, Cosa Nostra ha tingut sempre un caràcter internacional. Van començar la globalització anys abans que l'economia global. A partir del 1957, la màfia siciliana s'internacionalitza. I després de la guerra

de màfies del 1982 i 1983, novament es van distribuir per tot el món. El 1984, a Madrid, van detenir un dels caps principals, Gaetano Badalamenti, considerat el responsable principal de la Pizza Connection [una complexa xarxa de tràfic d'heroïna que sembla que introduí droga als EUA per valor de 1.600 milions de dòlars]. El tràfic és internacional, la distribució de la droga és internacional, entre unes màfies i unes altres es divideixen el territori. De la mateixa manera que trobem mafio-

sos que representen màfies a Espanya, en trobem a Alemanya, França, Sud-àfrica, Veneçuela, el Canadà, el Regne Unit i Tunísia. Els darrers anys han arribat a acords amb les organitzacions criminals russes i xineses."

L'eix de la droga. El tràfic de droga —i, pel preu, especialment el de cocaïna— sembla que és el negoci principal al voltant del qual es mouen els grups del crim organitzat més perillosos, entre els que tenen base a casa nostra.

EL TEMPS

Segons els mossos d'esquadra, la costa, el clima i la manera de viure als Països Catalans són atractius per als membres de les màfies italianes.

Les màfies sud-americanes són, segons els mossos, les que controlen el tràfic de cocaïna procedent de l'Amèrica Llatina. Segons l'inspector Monteys, els grups colombians, instal·lats ací per la facilitat de l'idioma, són dels més perillosos pel valor de la mercaderia amb la qual trafiquen. Sovint, aquests grups es furten els uns als altres quantitats importants de droga, i aquests robatoris solen desembocar en robatoris o venjances que inclouen l'assassinat. Això fa aquests grups més perillosos que no la resta de màfies detectades. "El tràfic de droga —explica Monteys— sol anar associat amb més delictes, com ara la neteja de capital, el tràfic d'armes, la falsificació de moneda i, fins i tot, robatoris amb molta violència, perquè entre ells mateixos es roben." De tota manera, Monteys destaca que dels més de seixanta homicidis que hi va haver a Catalunya

el 2008, només quatre són vinculats a grups de crim organitzat.

La cocaïna entra als Països Catalans de dues maneres principals, segons Monteys. "En petites quantitats, amb els que anomenem *muleros*, que passen droga dins el cos o a l'equipatge, en canvi de diners; o bé en grans quantitats, en contenidors que es descarreguen als ports, sobre els quals fem controls exhaustius."

Últimament, reconeix Monteys, s'ha detectat que la cocaïna fa escala a l'Àfrica i després arriba a les nostres costes per la ruta de l'haixix. Però el fet és que no s'han fet grans decomisos mixtos d'haixix i cocaïna.

Aquest tràfic és controlat per marroquins que acostumen a desembarcar les mercaderies en platges de zones deshabitades, on els espera un grup que la carrega i se l'endú amb algun vehicle, segons Monteys: "L'haixix entra

sobretot en llanxes que vénen del nord d'Àfrica i descarreguen en platges de Catalunya, de València o d'Andalusia. Fa anys era impensable que arribessin llanxes aquí. Arribaven a Andalusia perquè era més a prop, però ara hi ha un control molt exhaustiu per l'arribada d'immigrants en pasteres i els traficants fan servir embarcacions més potents per descarregar més al nord. La Costa Brava és més abrupta i més difícil, però les comarques de Tarragona i de València tenen platges més grans i són més discretes. El delta de l'Ebre és una zona on se'n detecten més casos."

L'espanyol és l'estat del món on es va decomissar més haixix el 2007. És difícil de dir quanta gent hi ha implicada en una organització criminal d'aquesta mena: "Tenen gent que prepara la droga al Marroc —explica Monteys—, uns altres que la transporten, uns altres que la recullen i, potser, uns altres que la

distribueixen. No sabem quanta gent pot implicar perquè no sabem quants implicats hi ha al Marroc ni quantes descàrregues fan: potser en fan una a Andalusia, una a València i una a Catalunya. Aquests grups no són tan violents, però de vegades van associats a segrestos.”

Connexions entre màfies. Si és cert que els càrtels colombians ara prefereixen descarregar a l'Àfrica i després seguir la ruta de l'haixix per arribar a la península, podria haver-hi una nova connexió entre els grups sud-americans i els nord-africans. No n'hi ha constància.

En canvi, sí que hi ha denúncies de contactes entre els càrtels i la Camorra, per un costat, i els càrtels i la màfia calabresa, la 'Ndrangheta, per un altre.

Segons declaracions del coronel dels carrabiners italians, Giancarlo Scafuri, a *El Periódico*, a l'edició del 23 de febrer passat, “el 80% de la droga que ven la Camorra procedeix de l'estat espanyol”, i això és gràcies als contactes de la Camorra i els càrtels sud-americans.

Pel que fa a la 'Ndrangheta, Francesco Forgione afirma al seu llibre que “els càrtels colombians consideren els mafiosos calabresos els més fiables per la capacitat de gestionar negocis criminals, per la disponibilitat i la infraestructura a tot Itàlia, a Europa i al món (a més de Calàbria, òbviament, el centre i el nord d'Itàlia, França, Alemanya, els Països Baixos, la Gran Bretanya, Portugal, Espanya, Suïssa, l'Argentina, el Brasil, Xile, Colòmbia, el Marroc, Turquia, el Canadà, els Estats Units, Veneçuela i Austràlia)”. La detenció, el 5 de març, d'Ettore Facchinetti, a Caldes de Montbui difereix de les detencions esmentades de camorristes perquè se sap que el calabrés sí que es troba implicat en operacions de tràfic de cocaïna i és sospitós, concretament, d'exercir de contacte entre les *'ndrine* (els grups familiars en què s'organitza la 'Ndrangheta) i els càrtels colombians.

Monteys, però, és prudent: “No sabem si la màfia calabresa té gaire contacte amb la colombiana aquí. Evidentment, si la 'Ndrangheta es dedica a la cocaïna i són els colombians els qui la porten, la vinculació és lògica. Però si això passa

Roberto Saviano, autor de *Gomorra*, llibre que explica les activitats de la Camorra.

aquí, no ho sabem. Parlem d'organitzacions amb molts diners que poden concertar trobades, viatjar i reunir-se a Colòmbia, a França o on vulguin.”

Tràfic de blanques. L'altra mena d'organitzacions criminals presents als Països Catalans és la procedent dels Balcans i els països de l'est, sobretot albanokosovars i romanesos, que s'han especialitzat en tràfic d'éssers humans i en ratoris amb violència, segons l'inspector Monteys. “De russos també n'hi ha —aclareix—, però no tants com sembla: que hi hagi moltes noies russes víctimes de xarxes de prostitució, no vol dir que els traficants o els proxenetes siguin russos; de la mateixa manera que hi ha moltes joves nigerianes explotades sexualment i, en canvi, no hi ha proxenetes nigerians.”

L'estructura de les organitzacions dedicades al tràfic de blanques sol tenir

tres branques, segons el sots-cap d'investigació criminal dels mossos: “Un grup busquen noies als països d'origen, un altre les transporta fins aquí i un tercer grup les explota.” Parlem sobretot de joves que exerceixen la prostitució en carreteres, “noies que no han vingut aquí per gust” —aclareix Monteys— i que són explotades per aquests clans mafiosos.

Els dies 10 i 11 d'aquest mes, la unitat de tràfic d'éssers humans dels mossos d'esquadra va desarticlar una xarxa internacional d'explotació sexual que controlava tres prostíbuls del Baix Penedès (concretament a Bellvei, Cunit i Segur de Calafell), portava noies des del Brasil que eren explotades en carreteres i en locals de Catalunya i el País Valencià i, després, eren *venudes* a unes altres capitals europees. Es tracta d'una organització albanesa que tenia contactes amb màfies romaneses i

A l'Hospitalet van detenir, l'octubre passat, dos colombians, membres d'una xarxa que havia fet arribar droga al port de València, camuflada en mobles.

brasileres. Han estat detingudes quinze persones, però l'operació, anomenada *Troia*, no s'ha acabat: segons els mossos d'esquadra s'han emès diverses ordres de detenció contra més membres de la xarxa "situats a diverses capitals europees" i la causa continua sota secret de sumari al jutjat d'instrucció número 5 del Vendrell. No s'ha revelat encara quantes persones retenia la xarxa, però els mossos han explicat que aquesta xarxa "formava part d'una macroestructura criminal d'àmbit internacional" que "destinava bona part dels efectius personals i econòmics a fer recerques arreu d'Europa de dones escapolides, o a localitzar i amenaçar les famílies de les noies, als països d'origen, per tal de garantir-ne la localització".

L'assentament d'aquestes màfies és especialment important al sud del País Valencià on, segons José Sanmartín, director del curs sobre serveis d'intel·ligència a la Universitat d'Alacant, tenen una "intensíssima" relació amb les inversions immobiliàries en zones turístiques (vegeu entrevista a la pàgina 23).

Cosa Nostra, Camorra i 'Ndrangheta, avui

A la butxaca d'un dels sis assassinats a la matança de Duisburg (Alemanya), el 15 d'agost de 2007, s'hi va trobar una estampeta de sant Miquel cremada per les vores i tacada amb restes de sang que no semblaven causades pels trets. Aquesta prova, que deixà bocabadats els policies alemanys, els va menar a relacionar els crims —comesos quan les víctimes sortien d'un restaurant italià, després de la festa del divuitè aniversari del noi que duia l'estampa— amb les màfies italianes, concretament amb la discreta, poc coneguda però ja internacionalitzada 'Ndrangheta calabresa. Segons Francesco Forgione, president de la comissió parlamentària antimàfia i professor d'història de la Universitat degli Studi dell'Aquila, aquesta és "la màfia menys coneguda i més perillosa del planeta", la favorita dels càrtels colombians per la fidelitat i la discre-

ció. Dues coses bàsiques han permès a la 'Ndrangheta de sobreviure a les persecucions judicials i policiaques, que tenallen la Camorra i mantenen Cosa Nostra mig adormida: la primera, que no té una cúpula jeràrquica com Cosa Nostra; la segona, que s'organitza en les *'ndrine*, que són veritablement nuclis familiars independents els uns dels altres, de manera que si en cau un no arrossega la resta. Ho explica Forgione al seu llibre *'Ndrangheta*: "A llarg termini, el model organitzatiu de la 'Ndrangheta s'ha revelat més àgil, flexible i eficaç que el model jeràrquic i rígid de Cosa Nostra. En aquest cas, l'escapament de la piràmide ha constituït fins al moment una eficaç estratègia d'afebliment i desarticulació. Aquesta estratègia no pot aplicar-se a la 'Ndrangheta a causa de la inexistència d'una jerarquia operativa."

1. Mario Santafede 2. Patrizio Bosti 3. Pietro M. 4. Raffaele Laurenti 5. Salvatore Zazo

Els grups organitzats que es dediquen a robatoris amb força o amb violència han modificat els models de conducta des que van arribar: “Els vinguts dels països de l’est –diu l’inspector Monteys– van arribar ací cap als anys 1996 i 1997 i han canviat molt. Quan van arribar era una delinqüència molt especialitzada, actuava poc, solien robar en empreses, grans superfícies, eren

robatoris molt planificats i se n’enduien bons botins.” Amb el temps, “aquests grups s’han tornat més desorganitzats i fan robatoris més petits, fins i tot en bars, i se n’enduen molt poca cosa”. La raó és que, “amb la pressió policíaca, les detencions i els empresonaments, els qui controlaven aquestes zones o són a la presó o han marxat”. Aquests grups, procedents de països de l’est i,

sobretot, albanokosovars estan en decadència, tot i que el nombre de delictes ha pogut créixer, perquè obtenen botins més petits i actuen més sovint. De la vintena de grups de crim organitzat que es van desarticular el 2008 a Catalunya, la majoria es dedicaven, precisament, als robatoris.

Àlex Milian

Efectivament, Cosa Nostra ha rebut de valent des que van començar els maxiprocessos judicials contra la màfia siciliana. I la Camorra napolitana, tot i que no té una jerarquia piramidal, corre el perill de morir d’èxit: els diversos clans han esdevingut forts, però les guerres entre ells són tan violentes que els han exposat a la llum dels sistemes policíac i judicial. La ‘Ndrangheta, en canvi, mira de passar desapercibuda després dels fets de Duisburg –també una revenja entre famílies–, que la portaren a la primera plana dels diaris.

El periodista Joan Queralt, autor de *Cronicas Mafiosas*, opina que “Cosa Nostra s’ha tancat a l’illa i ha perdut la projecció internacional que tenia, a benefici de la ‘Ndrangheta, que ha esdevingut molt important en el tràfic internacional de droga”. Malgrat això, diu Queralt, “hi ha molts analistes que alerten que Cosa Nostra vol recuperar el protagonisme”. En quinze anys, Cosa Nostra ha perdut els dos màxims caps: el gener del 1993 va ser detingut Totò

Riina, del clan dels Corleonesi, que controlava tota l’organització i havia elevat el sostre de violència a nivells insospitats; i el 2007 va ser detingut Bernardo Provenzano, que l’havia succeït, “i havia reduït a màxims històrics els episodis violents”, segons Queralt. Aquesta estratègia, explica el periodista, ha continuat i “ha reforçat l’activitat del sistema criminal-econòmic: en aquests moments, la màfia no mata tant perquè no ho necessita tant: el seu control del territori, de les administracions locals i de la classe política ha anat més lluny que no pas en èpoques anteriors”.

Per a Queralt, “hi ha un sistema polític mafiós i hi ha Cosa Nostra, que és el seu braç armat”. El primer continua funcionant a la perfecció, mentre que el segon resta a l’espera. Aquesta situació pot canviar d’un dia per l’altre? “Sí”.

Ara mateix les províncies de Messina i Tràpani –als dos extrems oriental i occidental de l’illa– són, segons Queralt, on la màfia conserva més poder. La de Palerm, que tradicionalment ha-

via estat la més activa i on residia la jerarquia mafiosa, ha perdut força “pel fet que té tots els focus enfocant-lo directament”.

L’actual Cosa Nostra és més hermètica que mai. “Diuen que Mateo Messina Denaro, fill d’un cap històric de Tràpani, un home carismàtic que continua en llibertat, podria ser el nou cap de Cosa Nostra, però jo no crec que la màfia de Palerm, per molt afeblida que estigui, permeti que controlin l’organització des d’una altra província.”

Tots els experts coincideixen a dir que, per a evitar l’extensió de les màfies per tot Europa, convé una coordinació molt activa de la policia. Però també deixen anar que, després de la desfeta de la democràcia cristiana d’Andreotti els anys 90, les màfies no s’havien sentit tan còmodes amb ningú com es troben amb Berlusconi. Ni que siga per la declarada hostilitat del *Cavaliere* amb el sistema judicial, el mateix que a poc a poc ha aconseguit afeblir “les organitzacions”.